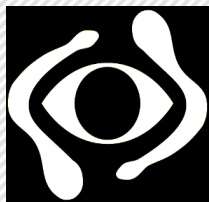

Els dijous del

Cineclub

Cinema documental. Itàlia | 3 de febrer 2022 | Sessions: 20.00 i 22.30

Fellini degli spiriti Fellini de los espíritus

Selma dell'Olio, 2020

Sinopsi

Profundament enamorat de la vida, Fellini va viure la seva buscant constantment el seu significat. Amb motiu del centenari del naixement del director (20 de gener de 1920) aquest documental investiga en profunditat la seva passió pel que va definir com a "misteri" i diferents temes esotèrics i d'altres dimensions.

Fitxa tècnica

Directora ..... Selma Dell'Olio
Productor ..... Mad Entertainment...
Música original... Antonio Fresa
Fotografia ..... Daniele Botteselle
Durada ..... 96 minuts
País ..... Itàlia

Fitxa artística

Federico Fellini
Gigi Prietti
Terry Gilliam
Damien Chazelle

Covid-19

L'ús de mascareta durant el visionat de la pel·lícula és obligatori.

Mantenir la separació entre
seients les persones no convivents.

L'inici de 'Fellini dels esperits' recupera imatges d'arxiu de les exèquies del cineasta italià, mort el 31 d'octubre del 1993 i acomiadat amb els honors, la pompa i l'expectació pròpies d'un funeral d'Estat. Pocs artistes poden presumir, com Federico Fellini, d'haver signat un conjunt de títols en què es reconeixien tots els ciutadans del seu país, en un espectre que abasta des del més popular fins a la modernitat artística, de l'autoconsciència del jo al sentiment compartit de ser italià.

El cineasta va iniciar la seva carrera com a guionista i ajudant de direcció en ple apogeu del Neorealisme, col·laborant amb Roberto Rossellini i Alberto Lattuada. Les seves primeres pel·lícules com a director encara es mouen en part en aquest context de compromís amb la realitat que va convertir el cinema italià de postguerra al model a seguir de producció nacional alternativa a Hollywood. A partir de 'La dolce

vita' (1960), el director es distancia definitivament de les coordenades neorealistes, i provoca cert escàndol a la premsa catòlica així com la indignació de certa crítica d'adscripció marxista que ja li venia retret aquest gir des d'algunes de les seves pel·lícules anteriors. La següent, '8 1/2' (1963), situa la crisi artística i d'identitat del mateix director al centre del relat, obrint així les portes del cinema a una subjectivitat plenament moderna.

El documental de la crítica Anselma Dell'Olio recorre la filmografia del director a partir just dels aspectes menys realistes, materialistes i tangibles del cineasta, per oferir una panoràmica del corpus fellinià lligada a aspectes com la psicoanàlisi, l'onirisme, l'espiritualitat i el esoterisme. Per això, recorre a entrevistes actuals amb alguns dels seus col·laboradors encara vius, i amb amics, especialistes i deixebles. Així, al llarg del metratge, apareixen els

testimonis de, entre d'altres, el guionista Gianfranco Angelucci, la coreògrafa Leonetta Bentivoglio, el músic Nicola Piovani, el seu assistent personal Fiammetta Profilli, la seva 'amiga màgica' Annalisa Carlucci, i altres persones de l'entorn esotèric com les periodistes Marina Ceratto i Paola Giovetti; també els directors Damien Chazelle, William Friedkin i Terry Gilliam, i crítics, historiadors i experts com Gian Luca Farinelli, Andrea Minuz, Aldo Tassone i Serge Toubiana. Part del material d'arxiu en què veiem Federico Fellini explicant les seves inquietuds està extreta, per cert, del mític programa de TVE 'A fondo', i de l'entrevista que li va fer Joaquín Soler Serrano el 1977.

El viatge com a tema, com a inquietud i com a estructura narrativa és el primer concepte explorat al documental. A Fellini no li agradava moure's en el sentit més turístic del terme. Però apreciava el viatge com aquesta actitud de mantenir-se obert a les casualitats i atzars que ofereix la vida. També resultava atractiva la idea del viatge astral, una de les moltes manifestacions de la seva inquietud per la dimensió sobrenatural de l'existència. La depressió en què es va sumir després de l'estrena de 'La Strada' (1954) tenyeix de tons més foscos i existencials les seves pel·lícules posteriors. També li despertaren l'interès per la psicoanàlisi a través de la figura de l'alemany resident a Itàlia Ernst Bernhard, més proper a Carl Jung que a Sigmund Freud, i que es converteix en aquesta figura paternal de referència que Fellini havia mancat. El documental relata com la seva immersió en les teories psicoanalítiques propicia el gir copernicà cap a la subjectivitat al seu cinema, que

assolirà la seva màxima expressió onírica a 'Giulietta dels esperits' (1965).

El film recull la fascinació per la màgia, l'espiritisme, l'ocultisme i el tarot

El film també recull la fascinació per la màgia, l'espiritisme, l'ocultisme i el tarot. I de passada descobrim que el seu compositor i amic Nino Rota era propietari d'una de les biblioteques especialitzades en allò més ocult d'Itàlia. A més, es recuperen figures inspiradores de Fellini que bé podrien aparèixer en alguna de les seves pel·lícules. Com el 'mestre espiritual' Gustavo Rol, molt popular a la Itàlia del moment pels seus suposats poders paranormals. En aquesta mateixa línia, Fellini també es va interessar per doctrines alternatives com l'antroposofia i el pensament dels rosacruz. Dos dels seus projectes mai realitzats, tots dos en col·laboració amb Milo Manara, 'Viaggio a Tulum' i 'Il Viaggio di G. Mastorna', pretenien explorar aspectes relacionats amb la metafísica i la mort. Però una sèrie de catastròfiques dissorts va impedir el seu desenvolupament. També cal recordar, encara que sigui puntualment, que el mateix Fellini era un il·lustrador extraordinari. Bona part dels seus dibuixos i *storyboards* van ser recollits a 'El llibre dels somnis', el quadern on deixava constància il·lustrada dels seus moments onírics, molts dels quals van acabar plasmats als seus films.

Ja des de la seva arrencada, amb la seqüència de l'helicòpter sobre Roma portant una figura de Jesucrist a volades, 'La dolce vita' va despertar les ires de certs sectors catòlics, entre ells, la del crític de

'L'Osservatore Romano', el diari oficial del Vaticà. Encara que, com recorda el documental, altres cineastes com Pier Paolo Pasolini van reivindicar el film com a obra profundament catòlica. 'Els somnis de Fellini' incideix també en el pes del catolicisme a la filmografia d'un director no practicant però sempre interessat en el misteri, també en el religiós. Com bé explica Terry Gilliam, al contrari del protestantisme, el catolicisme apel·la molt més al que és col·lectiu, tant a les seves manifestacions populars com a l'univers d'àngels i sants que acompanyen els creients, un imaginari que casa molt bé amb allò fellinià.

La pel·lícula no entra en una altra de les claus de l'obra de Fellini, el paper que a les seves pel·lícules juguen des del principi els mitjans de comunicació de masses com a configuradors d'una nova manera d'entendre el que és popular. Els seus films van anticipar en certa manera el pes del berlusconià a la Itàlia contemporània. Cosa que sí que s'apunta a l'hora d'analitzar 'La dolce vita' com l'obra que capta més que qualsevol altra la transformació de la societat italiana que, amb l'arribada de la societat de l'espectacle, perd qualsevol possibilitat de transcendència. Just la idea, encara que no ho explicita el documental, que recull Paolo Sorrentino a 'La gran bellezza' (2013). Rodada amb motiu del centenari del naixement del director, que es va celebrar el 20 de gener de l'any passat, 'Los sueños de Fellini' ofereix així una bona ocasió per aprofundir en el coneixement del vessant més surreal del mestre italià.

Eulàia Iglesias

El Confidencial 22-01-2021
(text traduït)

cines
IMPERIAL

Ajuntament
de Sabadell

Cineclub Sabadell